

I.

(Rezolucije, preporuke i mišljenja)

MIŠLJENJA

EUROPSKI GOSPODARSKI I SOCIJALNI ODBOR

580. PLENARNO ZASJEDANJE EUROPSKOG GOSPODARSKOG I SOCIJALNOG ODBORA,
12.7.2023.–13.7.2023.

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o temi „Revizija porezne politike radi zaštite kućanstava s niskim prihodima i ranjivih skupina od negativnih posljedica zelene tranzicije”

(samoinicijativno mišljenje)

(2023/C 349/01)

Izvjestitelj: **Philip VON BROCKDORFF**

Odluka Plenarne skupštine:	25.1.2023.
Pravna osnova:	pravilo 52. stavak 2. Poslovnika (samoinicijativno mišljenje)
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za ekonomsku i monetarnu uniju te ekonomsku i socijalnu koheziju
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	27.6.2023.
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	12.7.2023.
Plenarno zasjedanje br.:	580
Rezultat glasanja (za/protiv/suzdržani):	195/7/10

1. Zaključci i preporuke

1.1. EGSO napominje da učinak zelene tranzicije neće biti ujednačen u cijeloj Europskoj uniji i da će se znatno razlikovati od zemlje do zemlje, ali i među regijama unutar država članica. S obzirom na to, države članice moraju voditi računa o socijalnim izazovima uzrokovanim tranzicijom kako bi se ojačala njezina legitimnost, održala stabilnost i izbjeglo populističko protivljenje.

1.2. EGSO smatra da procjene učinka koje je Komisija provela da bi potkrijepila nekoliko zakonodavnih akata koji se odnose na zelenu tranziciju uglavnom sadrže opću perspektivu EU-a i da im često nedostaje dubina potrebna za pristup prilagođen pojedinačnim zemljama i regijama nužan da bi se naglasak stavio na vjerojatne posljedice na lokalna gospodarstva i lokalne zajednice (iznimka je prijedlog u vezi s Direktivom o oporezivanju energije).

1.3. EGSO isto tako smatra da bi trebalo provesti usmjereniju analizu kako bi se dobili podaci visokog stupnja relevantnosti o kućanstvima na koja utječe zelena tranzicija, čime bi se vladama omogućilo da poduzmu prikladnije mjere za ublažavanje posljedica aktualnog procesa za siromašnija i ranjiva kućanstva.

1.4. EGSO ukazuje na dva glavna rizika povezana sa zelenom tranzicijom odnosno s njezinim negativnim socijalnim i gospodarskim posljedicama, a to su: i. sve veće razlike u prihodima i ii. premještanje industrijskih sektora i s njima povezanih radnih mjesta.

1.5. EGSO stoga naglašava da treba težiti pravednoj tranziciji kojom se mogu rješavati posljedice koje tranzicija na klimatsku neutralnost ima na zapošljavanje, kao i njezini distribucijski učinci. U tom kontekstu EGSO poziva na mjere preraspodjele kojima se financijska sredstva mogu usmjeriti u korist kućanstava s niskim prihodima i ranjivih skupina. Naime, da bi se socijalna isključenost svela na najmanju moguću mjeru, tijekom aktualnog procesa treba izbjeći daljnje produbljivanje nejednakosti u prihodima.

1.6. Budući da je oporezivanje povezano sa zelenom tranzicijom u nadležnosti država članica, EGSO naglašava važnost nacionalnih fiskalnih mjera za povećanje održivosti zelene tranzicije i smanjenje njezina opterećenja za najslabije dijelove stanovništva.

1.7. To znači da bi se fiskalna politika tijekom tranzicije trebala sastojati od tri komponente: načela „onečišćivač plaća” s dodatnim mjerama preraspodjele radi potpore kućanstvima s niskim prihodima, ciljane potpore dohotku i odbitaka od porezne obveze za kućanske proizvode koji štede energiju. Tim bi se pristupom: i. poduprla kupnja električnih vozila; ii. potaknulo uvođenje zelenih tehnologija u kućanstvima; iii. poboljšala energetska učinkovitost zgrada (prevladavajuće je mišljenje da se i Direktivom o oporezivanju energije⁽¹⁾ nastoji poboljšati energetska učinkovitost, a istodobno zaštititi ranjive skupine). Kao optimalna mjera za kućanstva s najnižim dohotkom koja možda imaju nisku poreznu obvezu pa ne mogu iskoristiti odbitak od porezne obveze, preporučuje se potpora dohotku.

1.8. EGSO također smatra da bi državna distribucija vaučera kojima se omogućuju kupnja zelene tehnologije i proizvoda i ulaganja u njih mogla pomoći u pružanju potpore ranjivim skupinama tijekom tranzicije.

1.9. Odbici od porezne obveze za fizičke osobe koje kupuju električna vozila koji se primjenjuju u Nizozemskoj dobar su primjer poticanja kupnje ekološki prihvatljivih vozila, kojima se istodobno smanjuju potencijalni poremećaji do kojih dovode subvencije, od kojih često koristi imaju dobavljači na štetu potrošača⁽²⁾.

1.10. EGSO također smatra da bi se moglo razmotriti i iskustvo država članica kao što su Njemačka, Francuska i Italija, koje su uvele niže stope PDV-a na energetske učinkovite proizvode, energetske učinkovite tehnologije i obnovu domova s ciljem povećanja energetske učinkovitosti zgrada. Međutim, PDV po definiciji nije progresivan porez. Da bi se taj pristup prilagodio kućanstvima s niskim prihodima odnosno da bi se u tim kućanstvima potaknulo prihvaćanje tih proizvoda, mogle bi biti potrebne prateće mjere kao što je paušalna naknada. Osim toga, EGSO ističe da bi energetske zajednice (Direktiva (EU) 2019/944⁽³⁾) i zajednice energije iz obnovljivih izvora (Direktiva (EU) 2018/2001⁽⁴⁾) mogle postati ključni instrument kojim će se građanima i ranjivim skupinama pomoći da se nose sa zelenom tranzicijom.

1.11. EGSO naglašava stratešku ulogu Fonda za pravednu tranziciju. Taj bi financijski instrument trebao biti usmjeren na uspješno otklanjanje socioekonomskih posljedica tranzicije na gospodarstva EU-a koja trenutačno u velikoj mjeri ovise o fosilnim gorivima ili djelatnostima s visokim razinama emisija stakleničkih plinova te prije svega na olakšavanje tranzicije za radnike i kućanstva pogođena aktualnim promjenama.

1.12. EGSO ponavlja svoje napomene iz prethodnih mišljenja da Fond za pravednu tranziciju, bez obzira na njegovu stratešku prirodu, možda neće biti dovoljan da bi se pružila potpora ekonomskim promjenama koje su u tijeku te bi ga stoga trebalo dopuniti adekvatno financiranim Socijalnim fondom za klimatsku politiku.

⁽¹⁾ Direktiva Vijeća 2003/96/EZ od 27. listopada 2003. o restrukturiranju sustava Zajednice za oporezivanje energenata i električne energije (SL L 283, 31.10.2003., str. 51.).

⁽²⁾ Nizozemska potiče kupnju ekološki prihvatljivih vozila. Prema izvješću organizacije Climate Group, subvencije u iznosu do 4 000 EUR dostupne su za kupnju ili najam novih električnih osobnih automobila na baterije, a 5 000 EUR za kombije. Postoje i atraktivni porezni poticaji, kao što su niski porez na cestovna motorna vozila (MRB), ukidanje posebnog poreza na motorna vozila (BPM) i nepostojanje poreza na privatno korištenje odnosno privatne namjene. Vidjeti *Netherlands: Taking action on zero emission vehicles* (Nizozemska: mjere za vozila s nultom stopom emisija).

⁽³⁾ Direktiva (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjeni Direktive 2012/27/EU (SL L 158, 14.6.2019., str. 125.).

⁽⁴⁾ Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL L 328, 21.12.2018., str. 82.).

2. Uvod i kontekst

2.1. Zelena tranzicija golem je izazov za EU i buduće generacije, posebno u okolnostima u kojima dugotrajni rat u Ukrajini uzrokuje gospodarsku nesigurnost općenito, a posebno u energetskom sektoru. EGSO smatra da je za uspješnu tranziciju potreban socijalni konsenzus, što se može postići samo ako se mjere potpore djelotvorno provedu diljem EU-a i ako se spriječi populističko protivljenje.

2.2. EGSO podsjeća da se zelenim planom cilj smanjenja emisija stakleničkih plinova EU-a do 2030. povećao s 40 % na najmanje 55 % u odnosu na razine iz 1990., a da je istodobno postavljen i cilj da se do 2050. godine postigne klimatska neutralnost.

2.3. Paket „Spremni za 55 %” sadrži niz prijedloga politika za postizanje navedenog cilja do 2030. u vezi s kojima EGSO želi iznijeti svoj doprinos radi promicanja zelene tranzicije koju u potpunosti razumiju i dijele svi uključeni dionici i koja neće imati pretjerano negativne posljedice za kućanstva i ranjive skupine.

2.4. Ne dovodeći u pitanje činjenicu da će zelena tranzicija u cijelom EU-u donijeti znatne i dugo iščekivane koristi, u ovom se mišljenju naglasak stavlja na vjerojatne negativne kratkoročne učinke aktualne zelene tranzicije, i to posebno socijalnu isključenost i nejednakost prihoda, i poziva na pravednu tranziciju koja neće neproporcionalno utjecati na kućanstva s niskim prihodima i ranjive skupine.

3. Opće i posebne napomene

3.1. EGSO primjećuje da implikacije zelene tranzicije neće biti ujednačene u cijelom EU-u, već će se, naprotiv, znatno razlikovati od zemlje do zemlje ili čak među regijama i područjima unutar pojedinačnih država članica, ovisno o više gospodarskih i socijalnih varijabli.

3.2. U tom pogledu EGSO napominje da su regije koje su u velikoj mjeri ovisne o ugljičnim fosilnim gorivima posebno osjetljive na učinak tranzicije i na moguće gubitke radnih mjesta i da će to ostati i u budućnosti. Stoga će se odgovori koji su potrebni za potporu socijalnoj koheziji morati poprilično razlikovati među državama članicama, ili čak od regije do regije, ovisno o različitim lokalnim kontekstima i u skladu s načelom supsidijarnosti. Međutim, EGSO uviđa da se revidiranom Direktivom o oporezivanju energije predlaže „prijelazno” razdoblje i mogućnost da države članice izuzmu ranjiva kućanstva od oporezivanja grijanja deset godina nakon uvođenja novog poreza.

3.3. S metodološkog stajališta, EGSO smatra da se analize procjene učinka koje je Komisija dosad provela uglavnom bave perspektivom EU-a na općoj razini i da im nedostaje dubina potrebna za pristup prilagođen pojedinačnim zemljama i regijama u okviru kojeg se naglasak može staviti na vjerojatne posljedice tranzicije na lokalna gospodarstva i lokalne zajednice. Prijedlog Direktive o oporezivanju energije iznimka je u tom pogledu jer mu je prethodila ciljana mikroanaliza, što bi u provedbi zelenog plana trebalo češće koristiti.

3.4. EGSO smatra da bi usmjerenija analiza kojom bi se u potpunosti mogle uzeti u obzir lokalne posebnosti bila korisna jer bi se njome dobili vrijedni podaci, posebno o kućanstvima pogođenima zelenom tranzicijom. Time bi se vladama omogućilo da poduzmu prikladnije mjere za ublažavanje učinka aktualnog procesa na siromašnija kućanstva i ranjive skupine za koje posljedice budu najteže.

3.5. EGSO smatra da postoje dva glavna rizika povezana sa zelenom tranzicijom odnosno s njezinim negativnim socijalnim i gospodarskim posljedicama: i. sve veće razlike u prihodima i ii. premještanje industrijskih sektora i s njima povezanih radnih mjesta.

3.6. EGSO ističe da je prijelaz na niskougljično gospodarstvo otporno na klimatske promjene poseban izazov za kućanstva i zajednice s niskim prihodima, posebno u regijama u kojima razina razvoja zaostaje za urbanim područjima. Stoga je iznimno važno da se tranzicija podrži odgovarajućom lepezom fiskalnih mjera, uključujući i financijsku potporu, kako bi se riješili gore navedeni problemi.

3.7. Nadalje, EGSO želi upozoriti na moguće dodatno opterećenje najslabijih dijelova stanovništva uslijed tranzicije, pri čemu posebno ističe da bi moglo doći do znatnog porasta cijena sirovina. Naime, kad se uračunaju viši troškovi ugljika, tranzicija bi uistinu mogla dovesti do porasta cijena energije i goriva za one koji si taj porast najmanje mogu priuštiti jer će se u te cijene uračunati veći trošak ugljika. To posebno zabrinjava u aktualnom makroekonomskom kontekstu, u kojem su u više država članica početkom godine zabilježene visoke stope inflacije ⁽⁵⁾.

(5) Stopa inflacije posljednjih se tjedana smanjila.

3.8. EGSO stoga zagovara pravednu tranziciju kojom se prevladavaju i posljedice koje tranzicija na klimatsku neutralnost ima na zapošljavanje i njezini distribucijski učinci. Taj bi pristup trebalo smatrati sastavnim dijelom okvira za zelenu tranziciju, a ne samo dodatnim korektivnim mjerama.

3.9. EGSO naglašava potrebu za mjerama preraspodjele kojima bi se omogućilo usmjeravanje financijskih sredstava u pomaganje kućanstvima s niskim prihodima i ranjivim skupinama kako bi se izbjegla socijalna isključenost i produblјivanje nejednakosti u prihodima. Te bi mjere, na primjer, mogle imati oblik ekološkog oporezivanja na temelju načela „onečišćivač plaća”, pri čemu bi osobe koje ostvaruju prihod iznad utvrđenog praga plaćale više tarife za potrošnju energije s visokim emisijama ugljika.

3.10. Budući da je zbog načela supsidijarnosti oporezivanje povezano sa zelenom tranzicijom u nadležnosti država članica, EGSO naglašava važnost fiskalnih mjera koje se donose na nacionalnoj razini za povećanje održivosti zelene tranzicije i smanjenje njezina opterećenja za ranjive kategorije stanovnika, čime bi se mogli izbjeći regresivni učinci koji često prate ekološke poreze.

3.11. EGSO smatra da bi se fiskalna politika tijekom tranzicije trebala sastojati od tri komponente: načela „onečišćivač plaća” s dodatnim mjerama preraspodjele radi potpore kućanstvima s niskim prihodima, ciljane potpore dohotku i odbitaka od porezne obveze za kućanske proizvode koji štede energiju. Tim bi se pristupom: i. poduprla kupnja električnih vozila; ii. potaknulo uvođenje zelenih tehnologija u kućanstvima; iii. poboljšala energetska učinkovitost zgrada. Međutim, EGSO priznaje da među ciljeve revidirane Direktive o oporezivanju energije spada i poboljšanje energetske učinkovitosti uz istodobnu zaštitu ranjivih skupina. Kao optimalna mjera za kućanstva s najnižim dohotkom koja možda imaju nisku poreznu obvezu pa ne mogu iskoristiti odbitak od porezne obveze, preporučuje se potpora dohotku.

3.12. EGSO također smatra da bi državna distribucija vaučera za ulaganja u zelene tehnologije i kupnju zelenih proizvoda mogla pomoći u pružanju potpore ranjivim skupinama tijekom tranzicije.

3.13. Fiskalne mjere za fizičke osobe koje kupuju električna vozila koje se primjenjuju u Nizozemskoj dobar su primjer poticanja kupnje ekološki prihvatljivih vozila nove generacije, a na taj se način i smanjuju potencijalni poremećaji do kojih dovode subvencije, koje se češće koriste. Povoljnim poreznim tretmanom električnih vozila u Nizozemskoj obuhvaćen je i porez na cestovna motorna vozila i poseban porez na motorna vozila, čime je povoljan pravni okvir zaokružen. U tom bi pogledu odbici od porezne obveze mogli biti posebno usmjereni na kućanstva s niskim prihodima, za koje se očekuje da će imati najviše poteškoća u tranziciji na zelene tehnologije.

3.14. EGSO također smatra da bi se i iskustvo država članica kao što su Njemačka, Francuska i Italija, koje su uvele niže stope PDV-a na energetske učinkovite proizvode, energetske učinkovite tehnologije i obnovu domova s ciljem povećanja energetske učinkovitosti zgrada moglo dodatno poboljšati i razmotriti. Međutim, PDV po definiciji nije progresivan porez. Stoga bi, da bi se taj pristup prilagodio kućanstvima s niskim prihodima odnosno da bi se u tim kućanstvima potaknulo prihvaćanje tih proizvoda, mogle biti potrebne prateće mjere kao što je paušalna naknada.

3.15. EGSO naglašava važnost Fonda za pravednu tranziciju, koja se ne smije podcijeniti. Taj bi financijski instrument trebao biti usmjeren na uspješno otklanjanje socioekonomskih posljedica tranzicije na gospodarstva EU-a koja trenutačno u velikoj mjeri ovise o fosilnim gorivima ili industrijskim djelatnostima s visokim razinama emisija stakleničkih plinova, a prije svega na olakšavanje tranzicije za radnike i kućanstva pogođena aktualnim promjenama.

3.16. Kao što je već istaknuo u svojem prethodnom Mišljenju o instrumentu za kreditiranje u javnom sektoru i uspostavi Fonda za pravednu tranziciju ⁽⁶⁾, EGSO napominje da sredstva i područje primjene Fonda za pravednu tranziciju, iako on ima važnu ulogu, možda neće biti dovoljna da se pruži potpora aktualnim ekonomskim promjenama. Fond za pravednu tranziciju stoga bi trebalo dopuniti adekvatno financiranim Socijalnim fondom za klimatsku politiku, kako je preporučeno u Mišljenju EGSO-a o financiranju Fonda za klimatsku prilagodbu iz Kohezijskog fonda i instrumenta *NextGenerationEU* ⁽⁷⁾.

⁽⁶⁾ Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o instrumentu za kreditiranje u javnom sektoru u okviru mehanizma za pravednu tranziciju (COM(2020) 453 final – 2020/0100 (COD)) i o Izmijenjenom prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Fonda za pravednu tranziciju (COM(2020) 460 final – 2020/0006 (COD)) (SL C 429, 11.12.2020., str. 240.).

⁽⁷⁾ Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o financiranju Fonda za klimatsku prilagodbu iz Kohezijskog fonda i instrumenta *NextGenerationEU* (samoinicijativno mišljenje) (SL C 486, 21.12.2022., str. 23.).

3.17. EGSO ističe da bi cilj tog dodatnog fonda trebao biti da se skupine s niskim prihodima i ranjive skupine zaštite od negativnih posljedica tranzicije, pod uvjetom da se uz Socijalni fond za klimatsku politiku upotrebljavaju i dobre prakse prije svega namijenjene izbjegavanju bilo kakvog oblika povećanja nejednakosti u prihodima. EGSO istodobno upozorava da trenutačna organizacija i financijski kapaciteti Socijalnog fonda za klimatsku politiku (da ne spominjemo odgodu njegove provedbe za godinu dana) vjerojatno neće biti dovoljni za djelotvornu potporu najranjivijim dijelovima stanovništva, što je već istaknulo nekoliko dionika. Na primjer, bez fiskalnih poticaja ili financijske potpore, trošak prelaska s tradicionalnih na električna vozila mogao bi se pokazati preskupim, a time i neizvedivim za kućanstva s niskim prihodima i za ranjiva kućanstva ⁽⁸⁾.

3.18. EGSO stoga predlaže da nadležna tijela na europskoj i lokalnoj razini osmisle odgovarajuće fiskalne politike kako bi se ublažile negativne posljedice tranzicije, a da se pritom ne ugroze poticaji za promjene u pogledu zelenih ulaganja i potrošnje nužni za proces tranzicije. Važno je da se osim tih mehanizama koriste i mjere kojima se osigurava uključivo upravljanje i aktivno uključivanje dijelova društva na koje zelena tranzicija najviše utječe. Međutim, EGSO uviđa da revidirana Direktiva o oporezivanju energije uključuje prijelazna razdoblja za oporezivanje odabranih proizvoda ili ulaganja za smanjenje potrošnje energije.

3.19. EGSO podsjeća sve institucije uključene u zelenu tranziciju na važnost socijalnog dijaloga i na pozitivnu ulogu civilnog društva na europskoj, nacionalnoj, sektorskoj i regionalnoj razini. Socijalni dijalog ima ključnu funkciju u upravljanju zelenom preobrazbom i njezinu pospješivanju jer osigurava široku uključenost svih zainteresiranih dionika, istodobno štiteći ranjive skupine i razine zaposlenosti u cijelom EU-u.

3.20. EGSO ističe da progresivno oporezivanje, ciljani sustavi socijalne skrbi i odgovarajući mehanizmi socijalnog dijaloga već postoje u nekoliko europskih zemalja, pa bi se donošenje i daljnje jačanje takvih politika moglo temeljiti na postojećim primjerima dobre prakse i pokazati se vrlo korisnim instrumentom za sprečavanje daljnjeg širenja nejednakosti i socijalne isključenosti.

3.21. EGSO čvrsto vjeruje da će postizanje širokog razumijevanja i političkog i društvenog prihvaćanja klimatskih politika u europskim zemljama pridonijeti snažnijoj i boljoj zelenoj tranziciji, ali da bi, ako teret i negativne posljedice zelene tranzicije budu nerazmjerno snosila siromašnija kućanstva, ona mogla izgubiti legitimnost i zamah.

3.22. EGSO u vezi s tim naglašava da bi vlade, uz savjetovanje s civilnim društvom, trebale pokušati smanjiti utjecaj zelene tranzicije na zapošljavanje u pogođenijim područjima EU-a, među ostalim ciljanim i inovativnim politikama tržišta rada, uključujući programe osposobljavanja i obrazovanja za radnike u industrijama s visokim razinama emisija ugljika.

3.23. EGSO ukazuje na rizik da bi proces zelene tranzicije mogao dovesti do sve većih regionalnih razlika između naprednijih gospodarstava EU-a i onih koja i dalje uvelike ovise o industrijama s visokim razinama emisija ugljika. Isto tako, moglo bi doći i do produbljenja nejednakosti i razlika u konkurentnosti među državama, ali i između urbanih područja s jedne strane i rubnih, ruralnih i udaljenih područja s druge.

3.24. EGSO smatra da zelena tranzicija istodobno iziskuje ostvarivanje klimatskih ciljeva europskog zelenog plana i realizaciju programa socijalne pravednosti u okviru europskog stupa socijalnih prava. Zelena tranzicija uključuje strukturne promjene, koje se očekuju i na ekonomskoj i na socijalnoj razini. Da bi bila uspješna, mora biti popraćena socijalnim mjerama, uključujući socijalna ulaganja usmjerena na olakšavanje klimatske neutralnosti i postizanje tranzicije koja pogoduje dinamičnim i konkurentnim europskim poduzećima koja, na primjer, mogu stvarati zelena radna mjesta i gospodarski rast.

3.25. EGSO stoga naglašava važnost pojačane suradnje na području cijelog EU-a, koju bi trebalo razvijati na temelju djelotvornog političkog i socijalnog dijaloga u cilju osmišljavanja popratnih gospodarskih i socijalnih politika za potporu tekućoj tranziciji, uz prilagodbu različitim socijalnim i gospodarskim uvjetima uključenih zajednica.

⁽⁸⁾ Joanna Gill, *Can Europe's new Social Climate Fund protect poor from rising carbon cost?* (Može li novi europski Socijalni fond za klimatsku politiku zaštititi siromašne od sve većeg troška ugljika?), Reuters, prosinac 2022.

3.26. Takav bi pristup suradnje trebalo primijeniti i u odnosu s europskim zemljama koje nisu članice EU-a kako bi se izbjeglo premještanje poslovanja i zapošljavanja u zemlje koje ne teže zelenijem i održivijem gospodarskom razvoju kojem teži EU. Premještanje bi moglo negativno utjecati na unutarnje tržište, kao i na samu zelenu tranziciju u smislu smanjene djelotvornosti i većih negativnih učinaka na najslabije dijelove stanovništva.

3.27. EGSO također poziva države članice da poduzmu daljnje mjere za borbu protiv utaje i izbjegavanja plaćanja poreza i sprečavanje zlouporabe javnih sredstava jer bi se time osigurala dodatna sredstva za financiranje mjera preraspodjele kojima se podupire tranzicija.

3.28. Naposljetku, EGSO ističe da energetske zajednice (Direktiva (EU) 2019/944) i zajednice energije iz obnovljivih izvora (Direktiva (EU) 2018/2001) mogu postati ključni instrument kojim će se građanima i ranjivim skupinama pomoći da se nose sa zelenom tranzicijom. Takve zajednice mogu imati bilo kakav pravni oblik (udruženja, zadruge, partnerstva, neprofitne organizacije ili mala i srednja poduzeća), što njihovim građanima, zajedno s drugim sudionicima na tržištu, olakšava udruživanje i zajedničko ulaganje u energetske imovinu. To bi moglo povećati dekarbonizaciju i fleksibilnost energetske sustava jer energetske zajednice građanima mogu omogućiti pristup svim odgovarajućim energetskim tržištima pod jednakim uvjetima kao i drugim sudionicima, čime bi im se smanjili troškovi energije ili čak omogućili potencijalni prihodi.

Bruxelles, 12. srpnja 2023.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Oliver RÖPKE
